

SELETUSKIRI
Vabariigi Valitsuse korralduse
„Volitus riigile kuuluva Pokumaa Sihtasutuse ühinemiseks Sihtasutusega Pokukoda”
elnõu seletuskiri

1. SISSEJUHATUS

1.1 Sisukokkuvõte

Korraldusega annab Vabariigi Valitsus volituse ja nõusoleku Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ühendada Pokumaa Sihtasutus (regitrikood 90001871) Sihtasutusega Pokukoda (regitrikood 90016453). Ühendatav sihtasutus on Pokumaa Sihtasutus ja ühendav sihtasutus on Sihtasutus Pokukoda.

Muudatuse tulemusena hakkab Pokumaa Sihtasutuse ülesandeid ja eesmärke täitma Sihtasutus Pokukoda. Riik annab omapoolselt sisuliselt omavalitsusliku ülesande täitmiseks sihtasutuse üle kohalikule omavalitsustele. Mõlemad sihtasutused on sarnaste eesmärkidega.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on küsinud seisukohta sihtasutuste ühinemise osas kõikidelt Pokumaa Sihtasutuse asutajaõiguste teostajatelt, kelleks on Antsla vald, Kanepi vald, SA Eestimaa Looduse Fond, Aktsiaselts Eesti Post ja MTÜ Võro Selts VKKF, ja saanud kõikidelt nõusoleku ühinemise osas, mistõttu on vajalik vaid Vabariigi Valitsuse nõusolek sihtasutuste ühendamiseks.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi riigivara ja osaluspoliitika valdkonna juht Sven Mäe, tel: 5860 5561, sven.mae@agri.ee.

2. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

2.1 Ülevaade Pokumaa Sihtasutusest

Pokumaa Sihtasutus on loodud 21. septembril 2000. a Edgar Valteri eestvõttel eesmärgiga sihtasutuse tegevuse kaudu:

- a) tutvustada ja populariseerida Edgar Valteri loomingut;
- b) väärtustada Eesti rahvuslikku kultuuripärandit (pärandi säilitamine, rikastamine ja tutvustamine);
- c) tõsta loodust väärtustavat keskkonnateadlikkust ja kujundada jätkusuutlikku arengut hindavaid hoiakuid;
- d) säilitada ja tutvustada kohalikku kultuuripärandit.

Sihtasutus tegutseb Võru maakonnas, Antsla vallas. Sihtasutus on põhikirja kohaselt asutatud seitsme isiku poolt: Eesti Vabariik (asutajaõigusi teostab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium), Urvaste vald (Urvaste vald liideti Antsla vallaga), Kanepi vald, SA Eestimaa Looduse Fond, Aktsiaselts Eesti Post, MTÜ Võro Selts VKKF ja Edgar Valter.

Pokumaa Sihtasutuse ülesandeks on Pokumaa teemapargi arendamine ja haldamine, mille hulka kuulub ka tegevuste finantseerimiseks rahaliste vahendite hankimine. Sihtasutuse vara ja vahendid moodustuvad:

- a) asutamisel üle antud varast;
- b) eraldistest riigi- ja kohaliku omavalitsuste eelarvest;
- c) sihtasutuse majandustegevuse tulemist;
- d) fondidest ja abiprogrammidest saadavatest toetustest;
- e) juriidiliste ja füüsiliste isikute varalistest annetustest;
- f) muudest laekumistest, mis on vajalikud sihtasutuse põhikirjalise tegevuse arendamiseks.

Sihtasutuse maadele on rajatud Pokumaa teemapargi sümbol Pokukoda ja Eesti unikaalseim palkehitis, Padasoomäe talukompleks - ait, Puuko tare ja suitsusaun. Lisaks on loodusõppe eesmärgil korrastatud hulk metsaradu. Pokumaa metsade loodusõpperajad teeb eriliseks nende tähistatus ja varustatus erinevate infotahvlitega, mis annab suurepärase võimaluse külastajate harimiseks ja metsateadlikkuse tõstmiseks. Pokumaa on avatud maist septembrini. 2026. aasta I kvartali seisuga oli sihtasutuses tööl üks inimene, kellele lisanduvad suvisel perioodil kuni kümme hooajalist töötajat.

Tabel 1. Pokumaa Sihtasutuse bilanss

	31.12.2025	31.12.2024
Varad		
Käibevarad		
Raha	15 739	20
Nõuded ja ettemaksed	940	859
Varud	24 911	21 008
Kokku käibevarad	41 590	21 887
Põhivarad		
Materiaalsed põhivarad	309 872	344 52
Bioloogilised varad	26 965	26 965
Kokku põhivarad	336 837	371 485
Kokku varad	378 427	393 372
Kohustised ja netovara		
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksed	42 167	15 011
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	300	0
Kokku lühiajalised kohustised	42 467	15 011
Kokku kohustised	42 467	15 011
Netovara		
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	40 967	40 967
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	337 394	367 487
Aruandeaasta tulem	-42 401	-30 093
Kokku netovara	335 960	378 361
Kokku kohustised ja netovara	378 427	393 372

Sihtasutus Pokumaa põhivara hulka kuulub muuhulgas Padasoomäe metsakinnistu, Pokumaa külastuskeskus, Puuko tare, ait ja kuur, külakiik, metsaküün ning parkla - kokku väärtusega 336 837,94 eurot.

Tabel 2. Pokumaa Sihtasutuse tulemiaruanne

	2025	2024	2023
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	33 000	25 000	42 916
Annetused ja toetused	1 302	30 561	2 606
Tulu ettevõtlusest	40 951	83 851	80 131
Kokku tulud	75 253	139 412	125 653
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-26 939	-80 074	-43 168
Tööjõukulud	-55 937	-54 721	-57 453
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-34 648	-34 648	-34 154
Muud kulud	-132	-78	0
Kokku kulud	-117 656	-169 521	-134 775
Põhitegevuse tulem	-42 403	-30 109	-9 122
Intressitulud	2	16	16
Aruandeaasta tulem	-42 401	-30 093	-9 106

2.2 Ülevaade Sihtasutusest Pokukoda

Sihtasutus Pokukoda on loodud 4. märtsil 2026. a Antsla valla eestvedamisel eesmärgiga sihtasutuse tegevuse kaudu:

- Edgar Valteri loomingingu tutvustamine ja populariseerimine ja “Pokuraamatu” ainestikul põhineva Pokumaa haldamine;
- Eesti rahvusliku kultuuripärandi väärtustamine – säilitamine, rikastamine ja tutvustamine;
- loodust väärtustava keskkonnateadlikkuse tõstmine ja jätkusuutlikku arengut hindavate hoiakute kujundamine;
- harituse, loovuse, eetilise väärtustamine laste ja noorte tasakaalustatud arengu, vaimse ja füüsilise tervise tagamise nimel;
- kohaliku kultuuripärandi säilitamine, tutvustamine ja loov rakendamine.

Loodud sihtasutuse vara moodustub:

- ettevõtete, organisatsioonide ja eraisikute rahalised annetused, pärandused ja maksed;
- sihtotstarbelised annetused ja pärandused;
- Pokumaa Sihtasutusega ühinemisel üleantavad varad;
- Antsla valla poolt üleantavad Pokumetsa ja Pokusalu kinnistud;
- rahalised vahendid teistelt fondidelt;
- eraldistest kohaliku omavalitsuste eelarvest;
- sihtasutuse majandustegevuse tulemist;
- muudest laekumistest, mis on vajalikud sihtasutuse põhikirjalise tegevuse arendamiseks.

Sihtasutus Pokukoda on loodud eeldusel, et sihtasutusega ühineb Pokumaa Sihtasutus, mistõttu majandustegevust sihtasutuses ei ole käesoleva ajani toimunud.

2.3 Sihtasutuse Pokumaa tegevuse ümberkujundamise vajadus ja ajakava

Pokumaa Sihtasutuse tulud on viimastel aastatel püsinud ühetaoliselt väiksed ja sihtasutus toimib iga-aastase regulaarse kahjumiga, mis tuleneb peamiselt põhivara kulumist. Sihtasutuse asutajad ei ole leidnud võimalust oluliselt suurendada toetust sihtasutuse põhikirjaliste ülesannete täitmiseks. Selleks, et eelkirjeldatud ehitisi ja rajatisi korras hoida ning piirkonna tegevusi arendada, on Antsla ja Kanepi valla toel soetatud hoonete tarvis katusematerjal ja teostatud katuse pealiskatte vahetus. Valminud on uus külakiik. Koostöös

Urvaste kooli noortemalevaga on rajatud sihtasutuse maale püstkoda, puhastatud on saunatiik ja selle kaldale rajatud liivarand. 2024. aastal osales sihtasutus Euroopa kultuuripealinn 2024 projektis.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toetus sihtasutustele on viimastel aastatel olnud järgmine: 2024. aastal 20 000 eurot, 2025. aastal 18 000 eurot ja 2026. aastal ei ole riiklikku toetust planeeritud.

Seoses inimeste majandusliku olukorra ja haridusasutustes laste ekskursioonide rahastamise põhimõtetega seotud segadusega, on ka teemapargi külastus aasta aastalt vähenenud. Kui 2023. aastal toimus 9 000 külastust ja 2024. aastal 4653 külastust, siis 2025. aastaks oli külastatavus langenud ligemale 4000 külastajani. Lisaks üksikkülastustele viidi 2025. a läbi 30 haridusprogrammi, korraldati üks kontsert ja kolmel korral peeti sünnipäevi.

Arvestades, et keskpikas perspektiivis sarnaselt toimides ei ole Pokumaa Sihtasutusel piisavalt vahendeid varade korrashoiuks, esitas sihtasutus 2024. aastal Rahandusministeeriumile taotluse kahe metsakinnistu, Pokumetsa katastritunnusega 84301:001:0304 ja Pokusalu katastritunnusega 84301:001:0307, enda omandisse saamiseks, mis alates 26.05.2025 aastast on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisel. Antud kinnistud annaksid võimaluse olemasolevate matkaradade laiendamiseks ja säästliku metsamajandamise õppeprogrammide loomiseks metsaomanikele, sidudes need Pokumaa teemapargi tegevustega ning võimaldaks vähesel määral tegeleda metsa majandamisega sihtasutusele omatulu saamise eesmärgil.

Lisaks eelnevale tegi Antsla valla esindaja 2025. aasta teises pooles ettepaneku Pokumaa Sihtasutuse tegevuse ümberkujundamiseks. Ettepaneku kohaselt loodaks valla poolt uus sihtasutus Sihtasutus Pokukoda Pokumaa tegevuse toetamiseks ja arendamiseks. Antud sihtasutusega liituks riigi Pokumaa Sihtasutus. Liitumise tulemusel võtab loodud sihtasutus üle Pokumaa Sihtasutuse töötaja(d) ja vara ning Pokumaa Sihtasutus lõpetab oma tegevuse.

Eelkirjeldatud viisil Pokumaa tegevuse ümberkujundamise kasuks räägib asjaolu, et valla omanduses olevale sihtasutusele on tänaste sihtasutuse juhtide hinnangul võimalik lihtsamini leida toetust Euroopa Liidu vahenditest, millega toimuks piirkonna turismi ja Pokumaa teemapargi arendamine ning finantsilise jätkusuutlikkuse tagamine. Lisaks on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil valmisolek kahe metsakinnistu üleandmiseks Antsla vallale seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks, sealhulgas kogukonna ühistevõimeks. Sihtasutuste ühendamise järgselt pakuks Sihtasutus Pokukoda järgmisi teenuseid:

- a) Edgar Valteri loomingu tutvustamine ja populariseerimine;
- b) keskkonnahariduse pakkumine haridusasutustele;
- c) säästva metsamajandamise koolitused metsaomanikele;
- d) kohaliku turismi edendamine ja kultuuriprogrammide pakkumine.

Selleks, et näidata teistele asutajaõiguste teostajatele oma tõsist tegutsemistahet, registreeris Antsla vald 04.03.2026 Sihtasutuse Pokukoda äriregistris. Teised asutajaõiguste teostajad on pärast sihtasutuse Pokukoda registreerimist avaldanud valmisolekut Pokumaa Sihtasutuse tegevuse ümberkujundamiseks 2026. aasta jooksul.

Lähtudes eeltoodust teeb Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku anda nõusolek ühendada Pokumaa Sihtasutus Sihtasutusega Pokukoda.

3. EELNÕU VASTAVUS EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. KORRALDUSE MÕJUD

Eelnõul puudub mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale. Samuti puudub korraldusel otsene mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Regionaalses plaanis on sihtasutuse tegevuse ümberkujundamisel positiivne mõju, sest säilivad piirkonna arengu toetamiseks vajalikud tegevused. Sihtasutuse tegevuse juhtimine kohaliku omavalitsuse tasandil aitab muuta otsustusprotsessid paindlikumaks ja kiiremaks, mis loob paremad eeldused reageerida muutuvatele vajadustele, algatada koostööprojekte ning kavandada arendustegevusi viisil, mis on kooskõlas valla teiste strateegiliste eesmärkidega. Ühtlasi on Antsla vallal paremad võimalused siduda Pokumaa tegevused kohalike haridusasutuste, kultuuriseltside ja kogukondlike algatustega, suurendades seeläbi sihtasutuse kasutusvõimalusi kohalikul tasandil ning kujundades Pokumaast lisaks turismiobjektile ka Lõuna-Eesti loodushariduskeskus.

5. KORRALDUSE RAKENDAMISEGA SEOTUD TEGEVUSED JA VAJALIKUD KULUD

Vabariigi Valitsuse korraldusega saab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium volituse asutajate otsuse vastuvõtmiseks sihtasutuste ühinemiseks.

Asutajate otsuse alusel sõlmitakse ühinemisleping, milles peab sisalduma kokkulepe ühendatava sihtasutuse vara ühendavale sihtasutusele tervikuna üleandmise kohta. Seega toob eelnõu rakendamine (ühinemislepingu allkirjastamine ja selle heakskiit sihtasutuste nõukogude poolt) kaasa Pokumaa Sihtasutuse lõppemise SAS § 61 lõike 1 kohaselt.

Pokumaa Sihtasutus kaardistab oma varade seisuga ning annab varad ja töötaja(d) üle.

Ühinemislepingu jõustumiseks peavad selle sõlmimise järgselt heaks kiitma mõlema sihtasutuse nõukogud (SAS § 63 lõige 1). Ühendav sihtasutus avaldab viivitamata pärast ühinemise kandmist ühendava sihtasutuse registrikaardile väljaandes Ametlikud Teadaanded ühinemise kohta teate ühinenud sihtasutuste võlausaldajale ja teatab võimalusest esitada ühendavale sihtasutusele oma nõuded tagatise saamiseks kuue kuu jooksul teate avaldamisest arvates (SAS § 64 lõige 1). Ühinemisel osaleva sihtasutuse juhatus esitab mitte varem kui ühe kuu möödudes ühinemislepingu heakskiitmisest avalduse ühinemise registrisse kandmiseks (SAS § 65 lõige 1).

Korralduse rakendamisega ei kaasne kulusid ega tulusid riigieelarvele. Kõik ümberkorraldusega seotud jooksvad kulud kantakse Antsla valla või sihtasutuste eelarvest.

6. KORRALDUSE JÕUSTUMINE

Korraldus jõustub üldises korras.

7. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE, HUVIRÜHMADE KAASAMINE JA AVALIK KONSULTATSIOON

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS (<http://eelnoud.valitsus.ee>) kaudu Rahandusministeeriumile, Kultuuriministeeriumile ning Haridus- ja Teadusministeeriumile.